

O CROSS

Por: José Carlos Portela

INTRODUCCIÓN

Sendo un rapaz, ós 15 anos, xa estaba totalmente enganchado pola miña paixón cara ó mar.

Soía no meu tempo libre coller un dos excelentes botes do R.C. Náutico de Vigo e facer excursións – vogando, naturalmente – á outra banda do mar. Mergullábame co meu escaso equipo de pesca submarina, xa que non dispoñía de traxe isotérmico, na procura dos meus pintos, maragotas, polbos e sargos.

Naqueles tempos non era doado, posto que o peixe non tiña gravado no seu instinto a imaxe do pescador submarino.

Ía ata Meira, - Pedra do Arroás - ; Pedras do Pego en Moaña; Punta Rodeira e incluso Baixos da Borneira, máis alá de Cangas.

Foi nestes baixos precisamente, un día dunha claridade excepcional, con marea baixa cando, facendo inmersións a partir da torre-baliza, a uns 100 metros cara ó oeste, descubrín nun fondo duns 15 m. o meu primeiro pecio.

Pouco podía facer a pulmón libre, non obstante fixen cantidade de baixadas, deleitándome co meu achado.

Tratábase dun casco duns 25 metros de eslora, pousado perfectamente dereito no fondo da area e pedras soltas, coa súa proa recta apuntando cara o W. e semidespezado, pois non tiña a ponte, cheminea, nin a cuberta superior. Cando ó cabo de moito rato saín da auga e subín ó bote, estaba medio conxelado.

De momento non lle din máis importancia, pero cando tiveron o meu primeiro equipo de mergullo (unha bi-botella de 20 litros) volví a explorar o meu “pecio”, entón púidenme dar de conta que a carga do mesmo estaba amontoada xusto

ó lado pero fóra do barco. Tratábase dunha montaña de cilindros macizos dunha masa dura como o cemento, de cor clara, nos que se miraba claramente as marcas das doelas da barrica de madeira que desaparecera.

Subín unha mostra a bordo e resultou ser cal.

Entón a miña fantasía comezou a fraguar a historia.

Necesitaba o nome do barco. Comecei a indagar ós mariñeiros e foi precisamente un deles, (o pai do Cantero II) quen me dixo no bar “La Marina” de Cangas: *“O barco que está baixo a Torre Borneira é o CROSS”*.

Non me puido dar máis datos sobre o mesmo porque o tiña un tanto confuso, nin sequera recordaba a data do seu naufragio. Dino por válido. Só me quedaba montar a historia.

A HISTORIA

O barco saía da ría, ou así apuntaba a súa proa. ¿ Onde cargaría o cal ? .-En Punta Corveiro- no Estreito de Rande, están as ruínas dunha antiga caleira, co seu forno e cheminea case intactas cubertas de maleza. Tal vez cargara alí, pois aínda existe un primitivo peirao de pedra que cun corto pantalán de madeira sería operativo para a carga e descarga.

AGOSTO DE 1.890.- CALEIRA DE PUNTA CORVEIRO – DOMAIO

Traballárase duro dende o día anterior estibando barricas de cal para levantar áncora, aproveitando a baixante da marea, rumbo a Ferrol.

20,00 horas.- Unha columna de fume negro sae pola cheminea do “**CROSS**”, a caldeira xa ten presión suficiente. Soltamos amarras mentres o Sr. Antonio, o noso patrón, cambia saúdos coa xente de terra lanzando dúas asubiadelas longas co seu chorro de vapor destacando no aire.

Ó pouco tempo navegamos cara á saída da ría nun mar aliso e transparente deixando atrás todo un rosario de praias e pobos: Domaio, Peña do Arroas, Meira, Moaña,...

Pasada a Pedra do Pego, á altura de Punta Rodeira, divisamos Cangas e o grumete <Andrés> a saúda dende o castelo de proa, sacándose a gorra e invocando ás bruxas, pois Cangas é terra de meigas.

Ó momento o patrón deulle un grito ordenándolle que deixe de cometer imprudencias pois a pesar do seu enorme corpachón, é home temeroso de Deus e do Demo.

Supéramos a Baía de Cangas, damos resguardo ó baixo Salgueirón (trampa de máis dun navío confiado) e metémonos de pronto nun banco de néboa espesa que ninguén soubo dicir de onde saíu, pois apareceu de súpeto e envolveunos totalmente.

O sr. Antonio, maldicindo ó grumete, ordena a este que se poña a dar toques de campá de aviso na néboa e que dous homes nos poñamos a proa atentos por se nos cruzamos con algún barco.

O "CROSS" segue navegando a media máquina. O patrón leva o rumbo polo compás e non pode ver dende a ponte nada máis que a densa néboa que dende o meu posto de proa parece que se pode cortar cun coitelo, de tan espesa que está.

O mar segue liso sen unha onda ni un rizado na súa superficie debido á ausencia total de vento. Isto fai que a sensación de desorientación sexa total.

Só se escoita o compasado e lento ruído da máquina de vapor, a sirena que en intervalos dun minuto fai soar o patrón e as maldicións deste, que non lle gusta a idea de ter que fondear antes de saír a mar aberto si a néboa non levanta.

A tripulación vai en silencio e atenta ó menor ruído de outro navío. A situación faise tensa e desagradable; non sabemos a que distancia estamos da última punta da ría, antes do mar aberto, pero presentimos que dentro de pouco tempo achegarémonos á costa e fondearemos.

Levamos navegando uns 15 minutos nestas condicións, cando de súpeto, un forte golpe fai estremecer todo o barco e escoramos perigosamente a babor, ó mesmo tempo que nos detemos. ¡ Encallamos !

Un forte gorgolexo procedente da bodega indícanos que a vía de auga é importante, pero énos imposible chegar a ela por mor da carga que levamos.

Na confusión do momento, a penas sabemos onde nos atopamos, non se ve máis alá duns cantos metros. O barco cada vez se escora máis. Sentimos como está esvarando da pedra onde quedou varado cun sinistro ruído metálico do roce das chapas de ferro do casco.

O sr. Antonio ordena calma e que arriemos o bote de cuberta que o CROSS está ferido de morte e dun momento a outro vaise a soltar das pedras empuxado pola forte corrente da baixamar. Non hai nada que facer.

Subimos os catro ó bote e afastámonos con fortes golpes de remo. Perdemos de seguida de vista o barco, pero inmediatamente escoitamos uns fortes ruxidos seguidos do fragor producido ó afundirse.

Atopámonos desconcertados e non sabemos cara a onde vogar, cando de súpeto a néboa arremuíñase e como se fora un tornado vemos como o mar a traga.

De novo o radiante sol do atardecer, o ceo limpo e o mar tranquilo, como si espertásenos dun pesadelo, pero sen rastro algún do noso barco que xa repousa no fondo coa carga de cal nas súas entrañas.

Recoñecemos ó momento a costa onde nos atopamos. Moi próximos á Praia de Area Milla. Vogamos a modo e en silencio ata a orela e subimos ó bote pola area ata deixalo fóra do alcance da preamar. Entón dámonos conta de que un enorme macho cabrún nos está observando fixamente dende o alto dun penedo.

O patrón comprende o sucedido e dinos:

- Esta é a explicación do ocorrido. Hoxe haberá lúa chea e as meigas virán á praia de Area Milla como é costume e serán cubertas polo demo en forma de macho – cabrún, segundo a antiga lenda.

Aí está esperándoas. El é quen provocou o afundimento do CROSS.

¡ Persignádevos e marchémonos correndo !

Así chegamos ó cabo de media hora a Cangas. O que máis e o que menos levabamos os pelos de punta, así que nos diriximos á Colexiata para confortar as nosas ánimas con Deus.

Máis tarde fomos á taberna do "Manco" a reconfortar o corpo cunha boa queimada e espantar as meigas. Decembro de 1.975

CONCLUSIÓN

Evidentemente o barco desta historia non é o "SOUTHERN CROSS". Basta con consultar o excelente traballo de Lino J. Pazos "Naufragios en las Rías Baixas", para comprobar que era un barco moi distinto e moito máis grande. A súa perda descríbena detalladamente na súa obra, o que pasa é que a xente maior da zona recorda escoitar falar do seu encallamento.

Aínda así, penso que a historia do barco co seu descoñecido nome, podería ser moi aproximada, pois ademais de ter un encanto, o certo é que ó pé da Borneira repousan os restos dun barco de cabotaxe de data imprecisa, tal vez de finais do S. XIX, coa súa carga de barricas de cal.

Fai tempo, a miña curmanciña Alba María, de 7 anos, díxome: "Curmán, ¿verdade que si non hai fantasía non hai vida?". Penso que tiña toda a razón do mundo por iso hai xente que vive un pouco morta...

Iso mo dixon cando íamos de aventura con outros amiguiños da súa mesma idade na procura da cova do Pirata Soto; pero iso é outra historia.